

JOHANNES-PASSION (Johann Sebastian BACH)

Paasmaandag 10 april 17 uur
SINT CLEMENSKERK te KLEMSKERKE
Ticket: 25€ – VIP-ticket 30€

UITVOERDERS

Sopraan **Franches Dhont** studeerde klassieke zang aan de School of Arts, Koninklijk Conservatorium Gent in de klas van Hendrickje Van Kerckhove. Ze behaalde de Master of Arts met grote onderscheiding.

In het kader van de opleiding nam zij deel aan verschillende muzikale projecten en vertolkte ze een aantal operarollen: Ordogno in Conti's *Don Chischiotte in Sierra Morena* (Heyerick/T'Hoof), Serpette in *La Finta Gardiniera* van Mozart (Demeyere /van den Elshout), de titelrol in Stravinsky's *Le Rossignol* (Ferrandis/Hamers) en *Atalanta* in *Serse* van

Händel (Heyerick/De Leersnyder).

Met Muziektheater Transparant zong zij *Hébé* in *Les Indes Galantes* van Rameau (Bernolet/Angelis). Ze was enkele jaren lid van de MM Academy van La Monnaie Brussel en zong in het *Te Deum* van Bruckner (Hartmut Haenchen) en *Les contes d'Hoffmann* (Atinoglu/Warlikowski). Samen met La Chapelle Sauvage vertolkte ze de sopraanrol in het *Himmelfahrts-Oratorium* en het *Magnificat* van Bach. Op haar eindrecital *Phosphenes* bracht ze samen met een ensemble o.l.v. Filip Rathé het werk *Mysteries of the Macabre* van Ligeti. Ze zong verschillende creaties van hedendaagse componisten binnen en buiten haar opleiding van o.a. Dirk Brossé en Johan Duijck.

In september 2021 maakte Franches haar professioneel debuut als Nymfhe in J. Galliards *Pan & Syrinx* o.l.v. Patrick Peire. In oktober zong ze mee in de muziektheatervoorstelling *Ont-roerd* van Dirk Brossé. Samen met de semi-finalisten van *The 5th International Clarinet Competition* voerde ze het voor haar bewerkte stuk *L'homme desarmé* van Johan Duijck uit in januari 2022. In het voorjaar van 2022 was ze, samen met het SPECTRA ensemble o.l.v. Filip Rathé, te zien in de rol van de muis in de kinderopera *De Gruffalo* van Ivan Fisher.

Als talentvol countertenor profileert **Steve Dugardin** (°Oostende, 1964) zich duidelijk op de muziekscène. Vanaf zijn vijftiende studeerde hij achtereenvolgens muziek bij Aimée Thonon en zang bij Marie-Thérèse Maesen, assistente van Lucienne Van Dijck. Bij Van Dijck behaalde hij een eerste prijs zang aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen. Gedreven door zijn vak specialiseerde Steve Dugardin zich bij de Engelse mannelijke alt Ashley Stafford, Ingrid Voermans, Margreet Honig en Stephen Smith.

Met zijn uitzonderlijk stemgeluid werkte hij al snel mee als koorzanger in producties onder leiding van Erik Van Nevel (*Currende*), Sigiswald Kuijken,

Jos Van Immerseel, Ton Koopman, Gustav Leonhardt en Frans Brüggen. Hij zong ook meer dan 10 jaar in het Collegium Vocale Gent van Philippe Herreweghe.

Als solist werkte hij regelmatig met o.a. Ricercar Consort, Clemencic Consort, Tragicomedia (Stephen Stubbs), Il Seminario (Gerard Lesne), Les Arts Florissants (William Christie), Il Fondamento (Paul Dombrecht), Huelgas Ensemble (Paul Van Nevel). Chœur de Chambre de Namur, La Petite Bande, Musica Antiqua Köln, De Nederlandse Bachvereniging en het Bach-ensemble (Joshua Rifkin). Onlangs was hij nog te horen bij Ensemble Clematis olv Leonardo Garcia Alarcon. Uit tal van deze samenwerkingen ontstonden diverse CD-opnamen.

Steve Dugardin bezit ook een ruime ervaring in het theater. Hij speelde in opera's van Scarlatti (*met Opera Mobile*), Händel (*met Transparant*) en in Ercole Amante van Cavalli (*in Boston en op het Muziekfestival te Utrecht*). Hij speelde de rol van Nutrice in L'incoronazione di Poppea en Il Maggio in Rinaldo van Handel, beiden in een encensering van Nigel Lowery. Ook de rol van Orfeo in Gluck's Orfeo ed Euridice en de titelrol in Akhnaten van Philip Glass nam hij voor zijn rekening hij in een uitvoering bij Muziektheater Hollands Diep beiden in een regie van Celia Hogerzeil .

De dansscène leerde hij kennen door zijn medewerking aan 'Iets op Bach' van Alain Platel Hierop volgden Bâche, Import-Export en Ashes van Koen Augustijnen.

In de theatermonoloog 'Gilles' van Hugo Claus stond hij op de planken aan de zijde van Jan Declair .Onlangs was hij te zien als zanger en stemcoach in de voorstelling HUIS van Lod in een regie van Josse De Pauw. Hij is nu te zien in Kings of War, het nieuwe stuk van Toneelgroep Amsterdam, in een regie van Ivo van Hove met muziek van Eric Sleichim, Blindman en in Gif van Ntgent in een regie van Johan Simons.

Oude Muziek, wat onlangs de oprichting van het barokensemble 'aRoma' tot gevolg had, is echter niet zijn enige inspiratiebron. Zijn passie voor de hedendaagse muziek leidde onder andere tot de oprichting van 'Touchant', een mannenkwartet gespecialiseerd in Close Harmony.

Steve Dugardin doceerde als assistent van Greta de Reygere aan Het Koninklijk Muziekconservatorium te Luik en aan het Koninklijk Conservatorium Antwerpen afdeling Kleinkunst. Hij geeft op dit moment zangles aan de klassieke zangafdeling en aan de

musicalafdeling aan MAAK in Knokke-Heist . Als zangcoach wordt hij vaak gevraagd om theaterproducties te begeleiden oa voor het Toneelhuis, Ntg, Lod en voor Tutti Fratelli van Reinhilde Declair, waar hij al sedert de oprichting de vaste zangcoach is .

Leander Van Gijsegem laat zijn passie voor het vertellen van verhalen graag naar voren komen in zowel geënceneerde rollen, als in concertante oratoria.

Als zanger en acteur heeft Leander dan ook een zeer eclectisch repertoire en vertolkte reeds uiteenlopende opera- en operetterollen, waaronder Tamino (*Die Zauberflöte*), Aeneas (*Dido and Aeneas*), Belfiore (*La finta Giardiniera*), Eisenstein (*Die Fledermaus*), Le Pêcheur (*Le Rossignol*) en verschillende andere rollen, variërend van Monteverdi tot Britten.

Hij was in de voorbije jaren als solist te horen in verschillende concertante werken van o.a. Mozart, Haydn, Schumann, Telemann, Monteverdi en Bach en kon hij

zijn grote liefde voor barok de vrije loop laten bij het belichamen van de Evangelisten in Bach's Johannes- en Matthäuspassie evenals in diens Weihnachtsoratorium.

In 2022 maakte hij deel uit van de kinderopera De Gruffalo (Ivan Fischer) voor een tour in België en Nederland.

Daarnaast vervoegde Leander reeds vocale ensembles Vox Luminis (Lionel Meunier), Het Vlaams Radiokoor (Bart Van Reyn) Ex Tempore (o.l.v. Florian Heyerick), BachPlus (Bart Naessens), Les Goûts-Authentiques (Jan Devlieger), Ghent Singers (Jolien De Gendt) en Swara Vocal Ensemble (Ivan Yohan).

Na het behalen van een masterdiploma Taal- en Letterkunde in 2013, begon Leander aan zijn verdergezette studie klassieke zang aan het koninklijk conservatorium van Gent bij bas-bariton Marcos Pujol. Vandaag wordt hij gecoacht door tenoren Ludwig Van Gijsegem en Marcel Reijans en sopraan Diane Verdoodt.

De jonge bariton **Erwin Muller** studeert zang bij Catherine Vandevelde aan LUCA School of Arts/Campus Lemmens in Leuven. Hij begon zijn hogere studies zang in september 2016. Zijn interesses en repertoire strekken zich uit van oude muziek over opera tot hedendaags lied. Dit academiejaar staan onder meer Publio in La clemenza di Tito van Mozart, God in de kameropera I Traviati van Parmentier, Petrus en Pilatus in de Johannespassie van Bach en Pilatus in de Johannespassie van Chilcott op het programma.

Eigen projecten met pianist Simon Voets zijn onder andere de integrale Winterreise van Schubert en Songs of Travel van Vaughan-Williams.

Erwin treedt ook aan als free-lance koorlid in Parsifal van Wagner voor De Munt. Seizoen 2018 – 2019 brachten hem interessante rollen, naast enkele hernemingen. In 2017 – 2018 werkte Erwin binnen zijn opleiding aan diverse projecten. Naast zingen is Erwin ook actief als klarinettist (bas) in onder andere ensemble VONK en als leerkracht zang, klarinet en muzikale opvoeding.

De veelzijdige Belgische Bas-Bariton **Werner Van Mechelen** behoort zowel in de operawereld, als ook in concert- en liedbereik internationaal tot één van de belangrijkste zangers in zijn vak

Gastoptredens in de nabije toekomst zijn onder andere, Alberich in RHEINGOLD aan het Saarländische Staatstheater in Saarbrücken, Le Duc de Norfolk in HENRY VIII van Camille Saint-Saëns aan de Muntschouwburg in Brussel en Klingsor in PARSIFAL aan de Wiener Staatsoper.

Verder zal Werner Van Mechelen zeer actief zijn in het liedgenre met onder andere een programma rond "Licht en Duisternis" in de Vlaamse Opera Antwerpen, en liedconcerten met WINTERREISE van Schubert en een hommage aan César FRANCK. Verder nog een reeks REQUIEM van Mozart en CARMINA BURANA doorheen België.

Als gast trad hij recent ook op als Kothner in DIE MEISTERSINGER VON NÜRNBERG in de Bayreuther Festspiele, Peter in KINDEREN DER ZEE van Mortelmans aan de koninklijke Muntschouwburg in Brussel, Musiklehrer in ARIADNE AUF NAXOS aan het Saarländische Staatstheater in Saarbrücken en de Vlaamse Opera Antwerpen, Alberich in DER RING DES NIBELUNGEN bij de Duitse Opera Berlin en de Staatsoper Hamburg, als Wolfram in TANNHÄUSER aan de Saarländische Staatstheater Saarbrücken, als Heerrufer in LOHENGRIN in de Muntschouwburg in Brussel, bij de Hamburgische Staatsoper als Don Pizarro in FIDELIO, als Alberich in SIEGFRIED in de Tiroler Festspiele Erl en in de Komische Oper Berlin als Pandolphe in Massenet CENDRILLON.

Daarnaast is Werner Van Mechelen ook zeer succesvol op concertgebied: o.a. als gast van het Freiburger Bachchor in het WEIHNACHTSORATORIUM van Bach.

De discografie toont de veelzijdigheid van de zanger: Er zijn Cd's met liederen van Franz Schubert, Richard Strauss, Claude Debussy en Francis Poulenc, een opname van ELIAS van Mendelssohn, DON GIOVANNI van Mozart en LE NOZZE DI FIGARO, LIVIETTA E TRACOLLO van Pergolesi en DIE MEISTERSINGER VON NÜRNBERG en DAS RHEINGOLD van Wagner. Op DVD kunnen we de artiest bewonderen in LE ROI D'YS van Eduard Lalo, DON QUICHOTTE van Massenet, LE GRAND MACABRE van Ligeti en STRADELLA van César Franck. Verder zijn er Cd's met opnames van Vlaamse componisten zoals Lodewijk Mortelmans en Peter Benoit, die de zanger nauw aan het hart liggen.

Werner Van Mechelen studeerde aan het Lemmensinstituut in Leuven bij Roland Bufkens en volgde meester-cursussen bij Dietrich Fischer-Dieskau, Elisabeth Schwarzkopf, Robert Holl, Mitsuko Shirai, Hartmut Höll en Malcolm King. Hij bekwam meerdere internationale prijzen waaronder *Koningin Elisabeth Wedstrijd* in Brussel, de *Internationale Zangwedstrijd in 's-Hertogenbosch* en *Toulouse*, het *Concurso Internacional de Canto Francisco Viñas* in Barcelona en de *Cardiff Singer of the World Competition*.

Intussen een vaste waarde binnen het hedendaags koorleven en zelfs in brede kringen buiten Roeselare en Brugge, kreeg **het Roeselaars Kamerkoor** hiervan ook de bevestiging vanuit de cultuurdienst van de stad Roeselare met de titel Cultureel Ambassadeur Roeselare 2016-2018. Het koor heeft de ambitie iets meer te betekenen binnen het kunst- en cultuurlandschap dat de eigen

stadsgrenzen overstijgt. Onze groep bestaat uit getalenteerde zangers van Roeselare en de grote omgeving die een gevarieerd repertoire brengen van Renaissance tot hedendaagse muziek en dit op een hoog niveau.

Vijfendertig jaar geleden is het koor gestart onder leiding van Dirk Blockeel, waarna Hans Van Daele het dirigeerstokje overnam. Het was Bart Naessens die gedurende 13 jaar de artistieke leiding daarna op zich nam om die nu over te dragen aan Kevin Hendrickx. Intussen heeft het RKK in eigen rangen sopraan Sanderijn Demuynck en tenor Chris Duprel als repetitoren. Het Roeselaars Kamerkoor heeft al heel wat mooie projecten weten te realiseren voor een heel enthousiast publiek en dan denken we in de eerste plaats aan pareltjes uit de koormuziek in de intussen bekende en beklijvende passieconcerten met "Membra Jesu Nostri" van D. Buxtehude, Ein Deutsches Requiem van J. Brahms, Via Crucis van F. Liszt en het Requiem van G. Fauré, het wereldberoemde Miserere van G. Allegri, het Requiem van W. A. Mozart, het zeer gesmaakte en intense Stabat Mater van A. Dvorak, de dubbelkorige motetten en psalmen van F. Mendelssohn en H. Howells, de Petite Messe Solennelle van G. Rossini, de Johannespassie van J. S. Bach, schitterende passiemuziek van A. Lotti, T. Tallis, Rheinberger en de dubbelkorige motetten van de familie Bach.

Het Roeselaars Kamerkoor ambieert ook om op regelmatige basis te participeren in plaatselijke initiatieven én anderzijds is het een blijvende uitdaging om het werk van de grote Roeselaarse componist Adriaen Willaert verder te laten horen. We vermelden hier graag de komische madrigaalopera "La barca di Venezia per Padova" van A. Banchieri in het kader van de kanaalfeesten en meerdere optredens met werk van Adriaen Willaert waaronder tijdens Viva Venezia!, de herdenkingsviering n.a.v. zijn sterfdatum, de eigen jubileumviering, het hommageconcert A. Willaert in de Spil in 2013, het muzikaal opluisteren bij de oprichting van de Marnixring Adriaen Willaert in september 2015. In juni 2017 was er het officieel huldemonument voor Adriaen Willaert waarop het Roeselaars

Kamerkoor ook het huldeconcert mocht verzorgen. In december 2017 bracht het RKK een bijzonder gesmaakte coproductie met het Spiegeltheater, in een professionele regie van Marieke De Maré met het La Barca-idee in een heel eigentijds concept. Het project 'Vrouw in Niemandland' in de regie van Martine Geerinckx kunnen we beslist ook een bijzonder gewaagd project noemen. 2022 was een feestjaar rond de Roeselaarse dichter Albrecht Rodenbach en het was het RKK dat initiatiefnemer was van het mooi event 'RSL beKOORT' waarbij meerdere Roeselaarse koren en zangers, de Academie STAP en het CC De Spil hun medewerking verleenden rond een project 'Gelukkig zijn' met het betere Nederlandstalige lied.

Het Roeselaars Kamerkoor steekt echter ook de grenzen over... In 2014 trokken ze naar de bruisende lichtstad Parijs, terwijl ze in de zomer van 2016 concerteerden in Rome. De eerdere contacten met het wereldvermaarde Britse ensemble Stile Antico in 2011 leidden in 2018 naar een vervolg met een Gone West-project in Manchester, Leeds en Harrogate. De concertreis van 2022 bracht hen recent naar Amsterdam.

Dit enthousiaste ensemble werd geboren uit het verlangen van een groep gedreven professionele muzikanten naar goede concerten en wordt gestuurd door de musici zelf.

"**ensemble a**" brengt enerzijds eigen projecten die thematisch geïnspireerd zijn en anderzijds wil het een ondersteunende rol spelen bij projecten van koren en andere artistieke gezelschappen.

"**ensemble a**" vindt het belangrijk dat een vaste kern van muzikanten regelmatig en met een eenvormigheid van stijl samenspeelt zodat

men op een hoger niveau kan starten aan de samenwerking met bvb een koor of andere culturele actor. Hierdoor worden de uitvoeringen tot het hoogst mogelijke niveau getild en ontstaan kwalitatief waardevolle bruggen tussen de amateurwereld en de professionele uitvoerders.

Oorspronkelijkheid, nieuwsgierigheid en steeds hernieuwbare energie is het 'moto di gioia'.

Het ensemble concerteert sinds 2010 met werken van Corelli, Pergolesi, Vivaldi, Bach, Haendel, Haydn, Mozart, Mendelssohn, Martin Valcke en andere. Het eerste 'conceptconcert': tussen Chaos en Kosmos werd met veel bijval gecreëerd in het museum van Schone kunsten te Antwerpen. Een tweede 'conceptconcert' "Drijfveren" werd gecreëerd in Moretusburg, Hoboken, evenals het derde: voorbij de zin, een concert voor de passietijd.

In november 2015 bracht ensemble a een hommage aan F. Ryelandt samen met het DelaHaye ensemble en verschillende vlaamse koren.

In februari 2016 werd het programma 'in de wolken van Bach' gecreëerd in Antwerpen en Leuven.

Tijdens de passietijd bracht ensemble a in woelige tijden (aanslagen Brussel) 3 maal de matthaeus-passie van Bach in het concertgebouw Brugge en de Singel Antwerpen met de Chorale.

In 2016 speelden we ook nog 2 producties met het requiem van Mozart. De Messiah werd uitgevoerd in juni o.l.v. Godfried Van De Vijvere en Terpander. In oktober creëerden we nieuw werk van Stef Minnebo met het koor Couleur Vocale. Kerstconcerten waren er met Tom Johnson en die Cierlyke.

2017 werd ingezet op een hoog niveau met twee veelgeprezen concerten van de Schöpfung van Haydn: *"De uitvoering resulteerde in een ware symbiose van gedreven musiceren, een gedegen partituurkennis en retorische analyse, een muzikale dialoog tussen de musici onderling alsook met het publiek. Iedereen zat op het puntje van z'n stoel en werd meegesleurd in Haydn's verklanking van het scheppingsverhaal. Vele gerenommeerde ensembles kwamen bij deze uitvoering op de achtergrond te staaneen memorabel concert!"*

'ensemble a' was in 2017 festivalensemble in het festival 'klankenstroom' en bracht daarin 3 concerten met o.a. het programma 'in de wolken van Bach' en 'Italiaanse reis'. Dit laatste programma werd ook met veel bijval in een kamermuziekbezetting gebracht in het nieuwe cultureel centrum van Hoboken.

In 2018 speelden we vooral passies van Bach, maar liefst 6 keer. De Johannespassie werd uitgevoerd in de Carolusborromeuskerk en bijgewoond door het koningspaar. Sindsdien blijven de mooie producties komen met een steeds stijgend niveau en wisselend programma.

De covid-periode was uiteraard erg rustig, maar toch konden we enkele intense producties op touw zetten: een feestconcert in Beveren met Haendel en Bach en een van de enige matthaeus-passies in Hamme.

Een hoogtepunt was ook de h-moll messe van Bach, bij de afscheidsconcerten van Sabine Haenebalcke.

Uiteraard zijn de passies van Bach en requiem van Mozart regelmatig te horen, maar in de toekomst staan o.a. een Monteverdi-programma, de 'Jahreszeiten' van Haydn en het 'requiem' van Brahms op het programma.

De artistieke leiding is in handen van **Hans Cammaert, concertmeester.**

Kevin Hendrickx (algemene leiding) studeerde piano (C. Baeten), muziektheorie (C. van Looy) en koordirectie (G. Hendrix) aan de muziekacademie van Lier. In 2017 rondde hij vervolgens zijn opleiding orkestdirectie af bij Bart Piqueur en studeerde hij compositie en directie aan het Gents Conservatorium met als docenten o.m. Kristiina Poska, Daan Janssens, Filip Rathé en Johan Duijck.

De voorbije jaren werkte Kevin samen met o.a. het Symfonieorkest Vlaanderen, Budapest Symphony Orchestra MAV, London Classical Soloists, Youth Orchestra Sint-Petersburg, Moravisch Filharmonisch Orkest, Orchestra da camera Fiorentina, orkest en koor van de Bulgaarse Staatsopera Stara Zagora, Nemø ensemble, SPECTRA ensemble, Orkest en ensembles van het Koninklijk Conservatorium Gent, Artis Dulcedo Brugs symfonisch orkest en Gents Universitair Symfonisch Orkest. Als operadirigent maakte hij in 2018 zijn debuut met La bohème (Puccini, Sint-Petersburg). Hierna werkte hij mee aan producties als Otello (Stara Zagora), Idomeneo (Gent) en Suor Angelica (Gent). Dit seizoen

staan onder meer Dido & Aeneas (Gent en Leuven) gepland alsook Blauwbaards Burcht (Gent)

In 2015 richtte hij Continuo mee op, een orkest van Alumni- en personeelsleden van de UGent met wie hij sindsdien een avontuurlijk parcours aflegt.

Als koordirigent is Kevin verbonden aan het Leuvens Universitair Koor en volgde hij Bart Naessens op bij het Roeselaars kamerkoor. Hiernaast werkte hij samen met het Kammerchor Stuttgart, het Gents Universitair Koor, Choeur Universitaire de Liège, Chorale de la CIUP, Helicon kamerkoor en vele anderen.

Naast zijn muzikale bezigheden behaalde Kevin in 2018 zijn doctoraat in de wetenschappen en doceert hij momenteel fysische chemie aan AP Hogeschool.

DE COMPONIST

Johann Sebastian BACH

De Duitse componist en organist Johann Sebastian Bach (21maart 1685 - 28 juli 1750) werd geboren in Eisenach. Door velen beschouwd als de grootste componist, was Bach de meester van de contrapunttechniek. Zijn muziek behoort tot het hoogtepunt van de polyfonische stijl van de Barok.

Zijn eerste opleiding genoot Bach bij zijn vader, Johann Ambrosius. Na diens dood studeerde Bach bij zijn oudere broer Johann Christoph, die organist was in Ohrdruf. Lutherse kerk in Leipzig

Op vijftienjarige leeftijd werd Johann Sebastian Bach koorzanger in Luneburg en op zijn negentiende was hij al als organist werkzaam in Arnstadt. Bach bracht een groot deel van zijn werkzame leven door in een betrekking bij de Lutherse kerk in Leipzig, niet alleen als organist, maar ook als muzikaal directeur. Veel van zijn composities hebben dan ook een religieuze achtergrond. Regelmatig ging Bach op tournee en vestigde hiermee zijn reputatie als beste organist van zijn tijd. Hij was in staat om elke muzieksoort en elke muzikale truc, die beschikbaar was in de Barok, te doorgronden en toe te passen binnen zijn composities.

Johann Sebastian Bach trouwde twee keer en kreeg 21 kinderen, waarvan er tien op jonge leeftijd stierven. In 1707 trouwde hij met zijn eerste vrouw Maria Barbara Bach, die zijn achternicht was. Maria stierf in 1720 en twee jaar later huwde hij de sopraan Anna Magdalena Wilkens.

Aan het einde van zijn leven kreeg Johann Sebastian Bach last van blindheid. Hij stierf op 28 juli 1750, na een mislukte oogoperatie.

Johann Sebastian Bach liet een immens oeuvre na met zowel vocale als instrumentale composities. Onder de vocale werken citeren we o.m. meer dan 200 cantates, de Paas- en Kerstoria en de Matthäus- en Johannes Passion. Ook het orkestrale oeuvre is indrukwekkend, waarbij onder meer de zes Brandenburgse concerten heel bijzonder zijn...Voor het volledig Bach-oeuvre verwijzen we graag naar de vele biografieën.

De werken van Bach werden genummerd door Wolfgang Schmieder en kregen alle een BWV-nummer waarbij Schmieder niet chronologisch te werk ging maar een systematische ordening naar genre invoerde.

HET WERK

De Johannespassie (BWV 245)

We noteren Goede Vrijdag 7 april 1724 als eerste uitvoering van de Johannespassie, het jaar waarin Johann Sebastian Bach pas Thomascantor was in Leipzig en nadat hij amper 3 maand aan dit werk had geschreven.

De Johannespassie staat vaak ten onrechte in de schaduw van Mattheüspassie. Ze is enerzijds veel dramatischer en anderzijds ook veel ingetogener. Terwijl Mattheüs en Lukas zich vooral lieten inspireren door Marcus en daarom de drie synoptici worden genoemd, heeft het evangelie van Johannes een heel eigen karakter dat wellicht te verklaren is omdat hij als de meest geliefde leerling van Jezus het diepst in diens ziel had kunnen kijken en vandaaruit een veel mystiekere tekst had geschreven. In het verhaal van Johannes zijn een paar belangrijke thema's aan te wijzen. Een van die thema's is het koningschap van Christus. Prachtig is de frictie tussen de wereldlijke macht van de Romeinen en de hemelse macht van Jezus in de dialoog tussen Pilatus en Jezus. Bachs muziek benadrukt dat de grote gezagsdrager Pilatus tijdens die dialoog steeds onzekerder en zelfs bang wordt, terwijl Jezus daarentegen van een onbeduidende verdachte uitgroeit tot een man met een enorm charisma. Johannes lijkt een Jezus neer te zetten die zijn lijden met koninklijke waardigheid op zich neemt. De menselijke worsteling met het lijden wordt bij Johannes veel minder benadrukt dan in de drie andere evangeliën. Het thema van het koningschap wordt in deze eerste versie van de Johannes Passion door Bach sterk uitgelicht, door de keuze van de tekst "Herr, unser Herrscher" als openingskoor; de passie eindigt bovendien met "Ich will dich preisen ewiglich!".

Toch is dit niet het echte centrale thema van het verhaal. Wat alsmaar terugkomt in het verhaal is het begrip waarheid. Pilatus steekt niet onder stoelen of banken dat hij waarheid maar iets relatiefs vindt, door sceptisch te vragen: "Wat is waarheid?" Maar voor Jezus is er een absolute waarheid en die wil hij koste wat kost verkondigen en daar wil hij zelf tot het uiterste voor blijven instaan. Ook Johannes heeft een waarheid te verdedigen, namelijk zijn verhaal. Op het eind van het verhaal zegt hij het nog eens overduidelijk: zijn getuigenis is waar en de waarheid wordt verteld door hem, opdat allen zullen geloven. Johannes doet ook opvallend veel moeite om zijn verhaal controleerbaar te maken door kleine, onbelangrijke feiten toe te voegen, bijvoorbeeld de naam van degene bij wie door Petrus een oor wordt afgehouden. Ook het feit dat hij zichzelf enkele keren laat figureren – overigens zonder zijn eigen naam te noemen – moet zijn verhaal betrouwbaar maken.

Wat is dan die absolute waarheid van Jezus? Johannes houdt wel van raadselachtige formuleringen en laat Jezus dingen zeggen die de bron zijn gaan vormen van veel theologische debatten. Maar in elk geval zegt Jezus dat hij de zoon van God is en ter wereld gekomen is om de zonden van de hele mensheid op zich te nemen. Als je het verhaal in dat perspectief beziet, is Jezus niet meer een koninklijk figuur, die zich bijna onverschillig gedraagt omdat het hem uiteindelijk toch niet zal deren, maar veel meer iemand die vastberaden zijn zware taak wil volbrengen en niets zal doen om zijn lot te ontlopen.

Integendeel: in het voorverhaal nodigt hij Judas uitdrukkelijk uit om zijn taak als verrader te volbrengen en Pilatus vergeeft hij bij voorbaat al voor het feit dat hij ter dood

gebracht zal worden. Het maakt Jezus' uiteindelijke zucht van verlichting "Het is volbracht" plotseling zo menselijk, dat het diep ontroert.

De muziek die de luisteraars het bizarst in de oren moet hebben geklonken, was niet het openingskoor, maar de volkskoren – de zogenaamde turbae – die een voor Bachs tijd ongelofelijke expressie en harmonie hebben en die zorgen voor een grote interactiviteit in deze schitterende passie.

Het is de intentie in deze uitvoering om de intimiteit en de beschouwelijkheid van aria's en koralen te benadrukken en er zo voor te zorgen dat de tekst optimaal tot zijn, recht komt. Dit neemt niet weg dat het frame van het stuk, het verhaal van Johannes, sterk dramatisch getoonzet is, maar voeg daarbij zeker ook de rustgevende en hoopvolle slotgedachte van deze prachtige compositie en dan zal elke luisteraar het erover eens zijn dat de Johannespassie van J. S. Bach beslist een bijzonder intrigerende, meesterlijke en beklijvende compositie is!

Juist die enorme tegenstelling maakt een uitvoering van de Johannes Passion tot een uitzonderlijke belevenis zowel voor de uitvoerder als voor de toehoorder.